

การวิเคราะห์องค์ประกอบของละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2560-2565 ที่มีเนื้อเรื่องโดดเด่นเกี่ยวกับการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนตามทฤษฎี **Dramatism**

ของ **Kenneth Burke**

Analyze Elements of Thai Television Dramas 2017 – 2022 Outstandingly Presenting Stories of Trading of Thai-Chinese People by the Dramatism Theory of Kenneth Burke

Yan Liu และ พัชรินทร์ บุรณะกร

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Yan Liu and Patcharin Buranakorn

Huachiew Chalmprakit University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: yanliuuu321@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2560-2565 ที่มีเนื้อเรื่องโดดเด่นเกี่ยวกับการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนตามทฤษฎี **Dramatism** ของ **Kenneth Burke** ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นละครโทรทัศน์ไทยที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ในช่วงเวลา พ.ศ. 2560-2565 โดยเลือกละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อเรื่องที่โดดเด่นเกี่ยวกับการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีน จำนวน 8 เรื่อง และใช้วิธีวิจัยเอกสาร โดยการวิเคราะห์เนื้อหาของละครโทรทัศน์ที่คัดเลือกไว้

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2560-2565 ที่มีเนื้อเรื่องโดดเด่นเกี่ยวกับการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนตามทฤษฎี **Dramatism** ของ **Kenneth Burke** แบ่งออกเป็น 5 ประการ ได้แก่ 1) การแสดงในการสื่อสารเพื่อการทำค้าขาย คนไทยเชื้อสายจีนนิยมทำการค้าขายในรูปแบบ กงสีและรูปแบบสมาคมการค้า จำหน่ายสินค้าเกษตรเป็นหลัก 2) ฉากในการสื่อสารเพื่อการทำค้าขาย โดยเน้นศึกษาจากที่เป็นร้านค้าและโรงงาน 3) ผู้กระทำในการสื่อสารเพื่อการทำค้าขาย รวมถึงผู้กระทำฝ่ายขายและคู่แข่ง 4) เครื่องมืออุปกรณ์ในการสื่อสารเพื่อการทำค้าขาย รวมถึงทั้งอุปกรณ์ภายนอกและอุปกรณ์ภายใน และ 5) วัตถุประสงค์ในการสื่อสารเพื่อการทำค้าขาย คือเพื่อสร้างรายได้ และสร้างแรงจูงใจ

คำสำคัญ: การค้าขาย; คนไทยเชื้อสายจีน; ละครโทรทัศน์ไทย; ทฤษฎี **Dramatism**

* วันที่รับบทความ : 5 มกราคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ 22 มกราคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ : 24 มกราคม 2567

Received: January 5, 2024; Revised: January 22, 2024; Accepted: January 24, 2024

Abstract

This documentary research aims to analyze elements of Thai television dramas, 2017 – 2022, outstandingly presenting stories of trading of Thai-Chinese people by the Dramatism Theory of Kenneth Burke. Eight Thai television dramas, broadcasting during 2017 to 2022, are selected and studied as the sample group.

According to the five elements of Dramatism Theory of Kenneth Burke, the research findings are as the following. 1) Act in communicating trade of Thai-Chinese people, mainly in the form of a syndicate or an association, trading agricultural products. 2) Scene of trading, focusing on stores and factories. 3) Agent of trading, including traders and competitors. 4) Agency in trading, both the internal and external studied. 5) Purpose of trading, for earning incomes and gaining inspiration found.

Keyword: Trading; Thai-Chinese people; Thai television drama; Dramatism Theory

บทนำ

ประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจอันยาวนาน ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจถือว่าเป็นหัวใจของความสัมพันธ์ทั้งสองประเทศตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน ดังที่ วัชรญา ยะวิเชียร (2561 : 389) กล่าวว่า คนจีนเดินทางมาเมืองไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย ส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าชาวจีนที่เดินเรือเข้ามาติดต่อค้าขายครั้งถึงสมัยอยุธยา บางส่วนได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานและช่วยด้านการค้าสำเภาของไทย จนถึงสมัยกรุงธนบุรี จึงมีชาวจีนเข้ามาค้าขายและพำนักอยู่เป็นจำนวนมาก จนทำให้ชาวจีนและลูกหลานชาวจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยนั้นได้สร้างฐานะอย่างมั่นคง ปัจจุบันนี้ คนไทยเชื้อสายจีนที่ทำการค้าขายในสังคมไทยได้พัฒนาก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ดังที่ เจษฎาพัญ ทองศรีนุช (2563 : 41) กล่าวว่า ในช่วงต้นทศวรรษที่ 20 ไทยมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศโดยหันมามีความสัมพันธ์กับจีนมากขึ้น จนกระทั่งมีการสถาปนาความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2518 หลังจากนั้นเป็นต้นมา ไทยและจีนก็มีความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจมากขึ้น จนกระทั่งจีนกลายเป็นคู่ค้าสำคัญและเป็นประเทศคู่ค้าอันดับ 1 ของไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 เป็นตลาดส่งออกอันดับ 2 และแหล่งนำเข้าอันดับ 1 ของไทย ความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดระหว่างทั้งสองประเทศนั้น ทำให้วัฒนธรรมในการทำค้าขายของคนไทยเชื้อจีนได้รับความสนใจจากสังคมไทยมากขึ้น และได้เผยแพร่อย่างแพร่หลายโดยผ่านสื่อโซเชียลมีเดียต่าง ๆ

ในสังคมยุคปัจจุบัน ปฏิเสธไม่ได้ว่า สื่อโซเชียลมีเดียได้เข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันของเราเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ ดังที่ ภัสสร สังข์ศรี (2559 : 11) กล่าวว่า ละครโทรทัศน์ คือ รายการบันเทิงประเภทหนึ่งที่มีเนื้อหาสาระ มีความจริงจังในความพยายามที่จะค้นหาความจริงที่เกี่ยวกับชีวิตและมนุษย์ เพื่อให้ความบันเทิงและแง่คิดแก่ผู้ชม อีกทั้ง ละครโทรทัศน์ยังมีความสำคัญในด้านการถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้และค่านิยมให้กับผู้ชม ดังที่ สายทิพย์ นุกูลกิจ (2543 : 117-118) กล่าวว่า ละครโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อสังคม มีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่เป็นตัวกลางถ่ายทอดทัศนคติต่าง ๆ ไปถึง

บุคคลในสังคม ยังถูกใช้ให้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรมจากคนรุ่นเก่าไปสู่คนรุ่นใหม่ด้วย ซึ่งองค์ประกอบแต่ละส่วนของละครโทรทัศน์ต่างก็มีความสำคัญในการสื่อความคิดและองค์ความรู้ และทำให้การวิเคราะห์องค์ประกอบของละครโทรทัศน์ตามทฤษฎีการละครกลายเป็นประเด็นที่น่าสนใจ

ทฤษฎี **Dramatism** ของ **Kenneth Burke** เป็นทฤษฎีการละครที่การศึกษาองค์ประกอบทางการสื่อสาร 5 ประการที่ศาสตราจารย์ทางสังคมวิทยา **Kenneth Burke** ได้เสนอในหนังสือ **Grammar of Motives** ดังที่ พรพักตรา ไชยเศรษฐ (2546 : 18 อ้างใน อรรถวณิช 2539 : 188-189) กล่าวว่า **Dramatism** เป็นคำอธิบายเกี่ยวกับแรงจูงใจของมนุษย์โดย **Kenneth Burke** ตั้งคำถามว่ามีสิ่งใดเกี่ยวข้องบ้าง เมื่อเราพูดว่าคนเหล่านั้นทำอะไรหรือทำไมพวกเขาจึงทำเช่นนั้น ซึ่งการที่เราจะตอบคำถามเหล่านี้ได้ เราจะต้องวิเคราะห์องค์ประกอบ 5 ประการของ **Dramatism** ได้แก่ 1) การแสดง (act) การแสดงนั้นคืออะไร (what) 2) ฉาก (scene) การแสดงนั้นถูกแสดงเมื่อไรหรือที่ไหน มีเงื่อนไขข้อจำกัดอะไรบ้าง (where when) 3) ผู้กระทำ (agent) ใครเป็นผู้กระทำ (who) 4) เครื่องมืออุปกรณ์ (agency) ผู้กระทำใช้เครื่องมือหรือวิธีการอย่างไร (how) และ 5) จุดประสงค์ (purpose) เหตุใดจึงกระทำกิจนั้น (why) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสื่อเหตุการณ์ วัตถุประสงค์ และค่านิยมของละครโทรทัศน์ให้ผู้ชมและผู้คนที่อาศัยอยู่ในสังคม

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้เสนอแผนระบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และเริ่มใช้ในปี พ.ศ. 2561 เพื่อต่อยอดการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกและเพื่อสนับสนุนหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของประเทศจีน ทำให้จำนวนนักลงทุนจีนที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ดังที่ เจิ้น จิ้นหรง (ThaiPublica, 2564) กล่าวว่า แผนระบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกทำให้จีนเป็นคู่ค้าสำคัญอันดับหนึ่งของไทย ในปี พ.ศ. 2562 มีมูลค่าการค้าระหว่างกัน 14 พันล้านดอลลาร์ ในปีพ.ศ. 2563 ไทยนำเข้าจากจีนเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.6 ส่งออกไปจีนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.2 การส่งออกของไทยไปจีนคิดเป็นร้อยละ 12.2 ของการส่งออกรวม ดังนั้น บทบาททางด้านเศรษฐกิจของชาวจีนในสังคมไทยได้เพิ่มขึ้นเรื่อยมา ซึ่งจะส่งผลต่อการผลิตละครโทรทัศน์ด้วย ทำให้ละครโทรทัศน์ไทยที่พูดถึงคนไทยเชื้อสายจีนเพิ่มมากขึ้น ได้เผยแพร่วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่ทำการค้าขายอย่างแพร่หลาย

ด้วยสาเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะชาวต่างชาติที่ศึกษาสาขาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงสนใจที่จะศึกษางานวิจัยเรื่องการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2560-2565 เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2560-2565 ที่มีเนื้อเรื่องโดดเด่นเกี่ยวกับการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนตามทฤษฎี **Dramatism** ของ **Kenneth Burke**

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2560-2565 ที่มีเนื้อเรื่องโดดเด่นเกี่ยวกับการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนตามทฤษฎี Dramatism ของ Kenneth Burke

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการวิเคราะห์เนื้อเรื่องตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) ประชากร คือ ละครโทรทัศน์ไทยที่มีเนื้อเรื่องโดดเด่นเกี่ยวกับการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย 2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นละครโทรทัศน์ไทยที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ในช่วงเวลา พ.ศ. 2560-2565 โดยเลือกละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อเรื่องที่โดดเด่นเกี่ยวกับการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีน จำนวน 8 เรื่อง และศึกษาจากเนื้อเรื่องตามทีละครโทรทัศน์เสนอ ดังนี้

ตารางที่ 1 รายชื่อละครโทรทัศน์ไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ปีออกอากาศ	จำนวนตอน	ช่องทางการออกอากาศ
1	หงส์เหนือมังกร	2560	15 ตอน	สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7
2	ชาติเสือพันธุ์มังกร	2561	12 ตอน	สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3
3	ไข่มุกมังกรไฟ	2561	14 ตอน	สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3
4	เลือดข้นคนจาง	2561	18 ตอน	ช่องวัน
5	กรรมกรรม	2562	19 ตอน	สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3
6	สร้อยสะบันงา	2565	16 ตอน	สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3
7	คุณชาย	2565	17 ตอน	ช่องวัน
8	ซ่านเสน่หา	2565	14 ตอน	สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี Dramatism ของ Kenneth Burke 2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย

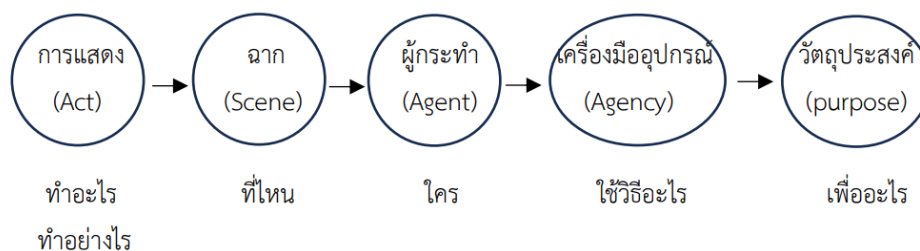
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดูละครโทรทัศน์ 8 เรื่อง แล้วจดบันทึกบทสนทนาของตัวละครที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีน แล้วแยกบทสนทนาเป็นเค้าโครงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่จัดบันทึกไว้ จากนั้นนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบของละครโทรทัศน์ไทยที่มีเนื้อเรื่องโดดเด่นเกี่ยวกับการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนตามทฤษฎี Dramatism ของ Kenneth Burke และนำเสนอผลการวิจัยแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดที่เกี่ยวกับ Dramatism ของ Kenneth Burke

Dramatism ของ Kenneth Burke คือ เป็นทฤษฎีการละครที่การศึกษาองค์ประกอบทางการสื่อสาร 5 ประการ และเป็นคำอธิบายเกี่ยวกับแรงจูงใจของมนุษย์โดย Kenneth Burke (2488 : 4) ตั้งคำถามว่า มีสิ่งใดเกี่ยวข้องบ้าง เมื่อเราพูดว่าคนเหล่านั้นทำอะไร หรือทำไมพวกเขาจึงทำ จากการวิเคราะห์การแสดง (Act) ฉาก (Scene) ผู้กระทำ (Agent) เครื่องมืออุปกรณ์ (Agency) และวัตถุประสงค์ (Purpose) สามารถแสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ที่ยอดเยี่ยมในการพิจารณาเรื่องแรงจูงใจของมนุษย์ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การแสดง (Act) ในการสื่อสารเพื่อการทำค้าขาย

การแสดงในการสื่อสารเพื่อการทำค้าขาย หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นในความคิดหรือการกระทำในกระบวนการทำค้าขาย ซึ่งจะเน้นศึกษารูปแบบการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีน อีกทั้ง การแสดงในการค้าขายยังมีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของสังคมเป็นอย่างมาก

1.1 การทำค้าขายในรูปแบบกงสี

การทำค้าขายในรูปแบบกงสี คือ คนในครอบครัวเป็นสมาชิกทำงานร่วมกัน โดยรายได้ทั้งหมดจะรวมเป็นกองกลาง คนในครอบครัวจะช่วยเหลือทำงานด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการเปิดร้านค้าหรือโรงงาน คนในครอบครัวช่วยร่วมมือกัน พยายามทำให้ธุรกิจของตนเองเจริญก้าวหน้า และผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ มักจะเป็นผู้ใหญ่ของครอบครัว การค้าขายในรูปแบบกงสีของคนไทยเชื้อสายจีนมีหลากหลายประเภท ดังนี้

ในละครโทรทัศน์ เรื่อง กรงกรรม ได้พูดถึงเจ้าของกิจการร้านค้าที่ชอบเจ้าก็เจ้าการคนในครอบครัว ได้แต่งงานกับคนจีนเจ็กซึ่งที่เปิดโรงสี และได้มีลูกทั้งหมด 4 คน คือ อาไข่ อาตง อาชาและอาสี่ เจ็กซึ่งเป็นคนที่ดูแลโรงสีเป็นหลัก เมียจะรับผิดชอบดูแลร้านกิจการ ส่วนลูก ๆ ก็จะสลับกันช่วยงานที่โรงสี และกิจการร้านค้า ดังตัวอย่าง

อาไข่: เอาไปเก็บไว้ที่โกดังเลยนะ

ลูกจ้าง: วันนี้มีร้อยโล ส่งไปแล้วเจ็ดสิบโล

เจ้าแก่: ดี ฝากด้วยนะครับ

อาชา: พี่ไข่ มาตามให้กลับร้านด่วน ไปช่วยเฝ้าร้าน

อาไข่: ครับ อาชา ฝากดูแลโรงสีด้วย

(กรงกรรม: ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ครอบครัวที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน มักจะทำธุรกิจค้าขายแบบกงสี นิยมเปิดกิจการร้านค้ากับโรงสีข้าว และให้คนในครอบครัวช่วยดูแลงานธุรกิจต่าง ๆ ถึงแม้ว่าจะทำงานร่วมกันทั้งครอบครัว แต่ก็มีแบ่งงาน แบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน โดยทั่วไปแล้ว ผู้ใหญ่จะเป็นคนที่ดูแลและตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ส่วนลูก ๆ จะรับผิดชอบงานย่อย ๆ และมีลูกจ้างมาช่วยดำเนินงานด้วยกัน ซึ่งเป็นรูปแบบการค้าขายแบบคนในครอบครัวต้องทำงานร่วมกัน สะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบและแนวคิดในการทำค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีน

1.2 การทำค้าขายในรูปแบบสมาคมการค้า

สมาคมการค้า คือ สถาบันที่บุคคลหลายคนซึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจค้าขายต่าง ๆ และจะมีหนึ่งคนรับหน้าที่เป็นประธานสมาคมการค้า เพื่อเป็นผู้นำทางของสมาคมการค้า

สมาคมการค้าของคนไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในละครโทรทัศน์มีหลากหลายรูปแบบ ในละครโทรทัศน์เรื่อง คุณชาย ได้พูดถึงนายแม่กำลังแนะนำผู้เข้าร่วมประชุมให้พระเอกเอาเทียนรู้จัก ดังตัวอย่าง

นายแม่: ลี้อู่วั้นเอาเทียน คนพวกนี้คือคนที่มีความสำคัญต่อสมาคม
ห้ามังกร คนแรก เจ้าสัวซ่ง เป็นเจ้าของกิจการเรือเมล์ที่ใหญ่ที่สุดใน
พระนคร ส่วนนั้น ไซ่เสี่ยวถงดูแลกิจการโรงน้ำชา ส่วนสองคนสุดท้าย
เจ้าสัวหม่าแล้วก็เจ้าสัวจาง เจ้าสัวหม่าทำกิจการโรงสีข้าว ส่วนเจ้าสัว
จาง ทำกิจการนำเข้าส่งออกสินค้าทางการเกษตรและกระจายไปตาม
หัวเมืองต่างๆ

(คุณชาย : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า การค้าขายของสมาคมการค้าคนไทยเชื้อสายจีนมีหลากหลายประเภท รวมถึงกิจการเรือเมล์ โรงน้ำชา โรงสีข้าว การนำเข้าส่งออกสินค้าทางการเกษตร การนำเข้ากาแฟ และอื่น ๆ ซึ่งเป็นการค้าขายขนาดใหญ่ และเป็นการค้าขายที่พึ่งพาการเกษตรเป็นหลัก เช่น ข้าวสาร ใบชา กาแฟ เป็นต้น ควบคู่กับระบบการคมนาคมขนส่งอย่างเรือเมล์ นำสินค้ากระจายไปหัวเมืองต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของการเกษตรในการส่งเสริมธุรกิจค้าขาย และความเจริญก้าวหน้าของสมาคมการค้าของคนไทยเชื้อสายจีน

จากตัวอย่างดังกล่าว สรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนนิยมทำค้าขายในรูปแบบกงสีและสมาคมการค้าเป็นหลัก ซึ่งเป็นการกระทำที่เพื่อแสดงความคิดที่ถือครอบครัวเป็นศูนย์กลางในการทำค้าขายและแสดงระบบการทำงานของคนไทยเชื้อสายจีนให้กับผู้ชม เพื่อให้ผู้ชมเห็นถึงความหลากหลายและความใหญ่โตในการทำค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีน สามารถทำให้ผู้ชมเข้าใจสถานการณ์การทำค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนมากขึ้น

2. ฉาก (Scene) ในการสื่อสารเพื่อการทำค้าขาย

ฉาก (Scene) ในการสื่อสารเพื่อการทำค้าขาย คือ สถานที่หรือช่วงเวลาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายที่เกิดขึ้นในละครโทรทัศน์ไทย มักใช้เพื่ออธิบายหรือกล่าวถึงบริบทหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของกลุ่มคนที่ทำค้าขาย ซึ่งจะรวมถึงสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในเรื่องด้วย ในงานวิจัยเรื่องนี้ เน้นศึกษาฉากที่เป็นสถานที่ ดังนี้

ฉากในร้านค้า เป็นฉากสำคัญที่สุดสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนที่ทำการค้าขาย ถือว่าเป็นสถานที่ที่สนับสนุนชีวิตประจำวันของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนที่ทำการค้าขาย

ในละครโทรทัศน์ไทย เรื่อง ขาดิเสือพันธุ์มังกร กล่าวถึงพระเอกเสือและนางเอกลิ้เตยงจูได้เปิดร้านข้าวต้มด้วยกัน ซึ่งฉากร้านข้าวต้มเป็นฉากสำคัญในการสื่อสารเพื่อทำการค้าขาย สามารถสร้างบรรยากาศตึกคักและสื่อแนวคิดในการทำค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนให้กับผู้ชม ร้านข้าวต้มของเสือกับลิ้เตยงจูมีลูกค้าเต็มร้าน และมีญาติพี่น้องช่วยบริการให้ลูกค้า ดังภาพที่ 1

รูปที่ 1 ฉากในร้านข้าวต้ม

จากตัวอย่างรูปภาพเห็นได้ว่า ฉากที่เป็นร้านข้าวต้มที่พระเอกและนางเอกเปิดนั้น เต็มไปด้วยลูกค้า มีพนักงานหลายคนกำลังบริการให้ลูกค้า บางคนกำลังรับออเดอร์ให้ลูกค้า โดยก้มตัวลงพร้อมรอยยิ้มแจ่มใส บางคนกำลังเก็บจานและเช็ดโต๊ะ เพื่อแสดงความเคารพและความเอาใจใส่ให้กับลูกค้า นอกจากนี้ ฉากที่เป็นร้านข้าวต้มที่คนไทยเชื้อสายจีนเปิดนั้น ได้จัดตั้งโต๊ะจีนกลม ตกแต่งด้วยโคมไฟสไตล์จีน สามารถสร้างบรรยากาศที่เป็นจริงให้กับลูกค้าและผู้ชม อีกทั้ง ยังสามารถสร้างอัตลักษณ์ความเป็นจีนได้ สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่เน้นการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีน

ฉากในโรงงาน เป็นฉากสำคัญในกระบวนการทำค้าขาย สามารถสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการผลิตสินค้า วิธีการบริหารงานของคนไทยเชื้อสายจีน และสถานการณ์ของโรงงาน ในงานวิจัยเรื่องนี้ ฉากในโรงงานจะเป็นฉากในโรงสีข้าวเป็นหลัก ซึ่งเป็นสถานที่ที่สีข้าวเปลือกให้เป็นข้าวสารด้วยเครื่องจักร

ในละครโทรทัศน์ไทย เรื่อง ขาดิเสือพันธุ้มังกร พูดถึงพระเอกเจ้าแกล่เสือได้เปิดโรงสีข้าว เพื่อหาเงินเลี้ยงครอบครัว โดยมีน้องสาวอวยช่วยดูแลงานสีข้าวและลูกค้า ไม่ว่าคุยเรื่องธุรกิจหรือเรื่องที่เกิดขึ้นในครอบครัว ก็ต้องมาเจรจาที่โรงสีข้าว ดังภาพที่ 2

รูปที่ 2 บรรยากาศโรงสีข้าวของเจ้าแกล่เสือ

จากตัวอย่างรูปภาพเห็นว่า ฉากที่เป็นโรงสีข้าวถือว่าเป็นฉากสำคัญที่สุดสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนที่ค้าขายข้าวสาร ซึ่งเป็นฉากที่มีพื้นที่กว้างขวาง และมีการแบ่งพื้นที่ตามลักษณะการใช้งาน มีพื้นที่ใช้สำหรับสีข้าว เก็บข้าวสาร ขนข้าวสารขึ้นรถเพื่อนำไปจำหน่าย และมีสถานที่ทำงานของเจ้าของโรงสี เจ้าของโรงสีข้าวจะตั้งโต๊ะทำงานไว้ตอนกลางของโรงสี เพื่อควบคุมขั้นตอนการทำงานและต้อนรับลูกค้าที่มาซื้อข้าวสาร สะท้อนให้เห็นถึงความขยันและความตั้งใจในการทำค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีน อีกทั้ง ในตัวอย่างรูปภาพยังมีข้าวสารเต็มไปด้วยโรงสี และมีคนงานหลายคนกำลังขนข้าวสารขึ้นรถ สะท้อนให้เห็นถึงความใหญ่โตของการค้าขาย สามารถสนับสนุนฐานะที่เป็นคนร่ำรวยของตัวละคร และให้ผู้ชมเข้าใจสถานการณ์การค้าขายข้าวสารมากขึ้น เกิดความเห็นใจกับพฤติกรรมของตัวละครมากขึ้น

จากตัวอย่าง สรุปได้ว่า ฉากในร้านค้าและฉากในโรงงานล้วนมีบรรยากาศที่คึกคักและมีความเป็นจีน ตกแต่งด้วยเฟอร์นิเจอร์จีน เช่น จัดตั้งโต๊ะจีนกลม ตกแต่งด้วยโคมไฟสไตล์จีน สามารถสร้างบรรยากาศที่เป็นจริงให้กับลูกค้าและผู้ชม อีกทั้ง คนไทยเชื้อสายจีนที่ทำการค้าขายยังนิยมตั้งโต๊ะทำงานในร้านค้าและโรงงาน

สะท้อนให้เห็นถึงความขยันและความตั้งใจในการทำค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีน และเพื่อสนับสนุนพฤติกรรมของตัวละคร ให้ผู้ชมสัมผัสชีวิตของคนทำค้าขายอย่างสมจริง

3. ผู้กระทำ (Agent) ในการสื่อสารเพื่อการทำค้าขาย

3.1 ผู้กระทำฝ่ายขาย ผู้กระทำฝ่ายขายในการสื่อสารเพื่อการทำค้าขาย หมายถึง ลักษณะนิสัยของกลุ่มคนที่ขายสินค้าให้กับลูกค้า ซึ่งจะรวมถึงทั้งเจ้านายและลูกจ้าง ไม่ว่าจะเป็นเจ้านายหรือลูกจ้าง ล้วนมีเป้าหมายเดียวกัน นั่นคือ บริการลูกค้าให้ดีและขายสินค้าให้ออก

1) ความซื่อสัตย์

ในละครโทรทัศน์ไทย เรื่อง กรงกรรม ได้กล่าวถึงนางเอกเรณูกำลังจะเปิดร้านขายผ้า และได้ไปเยี่ยมเตี้ยที่เจ็บป่วย เตี้ยจึงสอนเรณูการทำค้าขายต้องมีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า จะได้มีลูกค้าเต็มร้านและมีลูกค้าประจำเป็นจำนวนมาก ดังตัวอย่าง

เตี้ย: ร้านขายผ้าของลื้อจะเปิดเมื่อไหร่

เรณู: ใกล้แล้วจะเตี้ย มีกำลังคุยกับเจ้าของร้านอยู่จะ วันเปิดร้านเตี้ยต้องมาเปิดป้ายให้หนูนะจ๊ะ

เตี้ย: คนอย่างลื้ออะไม่ต้องให้ใครมาอวยพรหรอก มีพรติดตัวอยู่แล้ว
ซื่อสัตย์ จริ่งใจ แล้วก็ให้สิ่งที่ดีกับลูกค้า ไม่เห็นแก่ได้อย่างเดียว แค่นี้
ลูกค้าก็ไม่หนีไปไหนแล้ว

เรณู: จ๊ะ หนูจะจำไว้จะเตี้ย

(กรงกรรม : ตอนที่ 10)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนที่ทำค้าขายมีลักษณะที่เป็นคนซื่อสัตย์ และได้สั่งสอนลูกหลานไว้ว่า ไม่ว่าการทำค้าขายประเภทไหน จำเป็นต้องทำด้วยความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ให้สิ่งที่ดีกับลูกค้า ไม่เห็นแก่ได้อย่างเดียว จะได้มีลูกค้าประจำ สะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์ของคนไทยเชื้อสายจีนที่ทำค้าขายในละครโทรทัศน์ไทย ซึ่งจะทำให้ผู้ชมเห็นถึงความจำเป็นของความซื่อสัตย์กับความจริ่งใจในการทำค้าขาย

2) การลงมือทำด้วยตนเอง

ในละครโทรทัศน์ไทย เรื่อง กรงกรรม ได้พูดถึงป้าเพ็ญเห็นอาชาตักน้ำและทำนาด้วยตนเอง จึงรีบให้อาชาหยุดทำ เพราะเป็นงานของลูกจ้าง การเป็นเจ้านายไม่ต้องทำเอง แค่อั่งให้ลูกจ้างทำก็พอ แต่อาชาไม่เห็นด้วย เพราะเตี้ยของอาชาเคยสอนว่า ทั้งนายและคนงานก็เหมือนกัน ถ้าไม่ลงมือทำด้วยตนเอง ก็จะไม่รู้ว่ามีปัญหาอะไร และสอนจิตสอนใจลูกจ้างไม่ได้ ดังตัวอย่าง

ป้าเพ็ญ: งานของคนงานก็ให้คนงานไปทำเถอะ เราเป็นเจ้านายจะไป
เหนื่อยทำไม

อาชา: เตี่ยผมเคยสอนผมว่า จะนายหรือคนงานก็เหมือนกันครับ ถ้าเกิด
ว่านายไม่มาสอนจิตสอนใจของลูกจ้าง เราจะได้ยังงี้ว่างานมันยากง่าย
หรือว่ามีปัญหาอะไร เตี่ยผมทำอีกแป๊บเดียวก็เสร็จแล้วครับ จะได้ไป
ช่วยงานอื่น

(กรรกรรม : ตอนที่ 8)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนที่ทำค้าขาย จะนิยมสั่งสอนให้ลูกหลานรู้จักการ
ลงมือทำด้วยตัว ถึงแม้ว่าตนเองเป็นเจ้านายก็ตาม แต่ไม่ว่าเป็นงานใหญ่หรืองานเล็ก ก็ต้องฝึกลงมือทำด้วย
ตนเอง เพื่อเข้าใจงานของตนเองมากขึ้น และได้พบปัญหาในงานให้ทัน ถ้าตนเองเข้าใจงานที่ดีพอ ก็สามารถ
สอนจิตสอนใจลูกน้องได้เป็นอย่างดี สะท้อนให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ในการสั่งสอนลูกหลานและลูกจ้างทุกคนใน
โรงงานให้เท่าเทียมกัน และต้องเรียนรู้การลงมือทำงานด้วยตนเอง

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า การมีความซื่อสัตย์ ความจริงใจ การให้สิ่งที่ดีกับลูกค้า และการลงมือ
ทำด้วยตนเองเป็นลักษณะนิสัยที่สำคัญที่สุดของผู้กระทำฝ่ายขาย สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับลูกค้า
และได้รับความนับถือจากลูกค้ากับคนงานด้วย

3.2 ผู้กระทำที่เป็นคู่แข่ง

ในละครโทรทัศน์ เรื่อง คุณชาย กล่าวถึงเจ้าสัวที่ทำธุรกิจโรงสี ได้สั่งให้ลูกน้องไปจัดการคนที่หัก
หลังตนเอง เพราะเขาเอาความลับทางธุรกิจของเจ้าสัวไปบอกให้กับคู่แข่ง ทำให้ผลประโยชน์ของตนเองได้รับ
ผลกระทบ ดังตัวอย่าง

จิ๋ว: ผมจัดการตามที่สั่งเรียบร้อยแล้ว

เจ้าสัว: ดี ไ้คนนั้นมันสมควรตาย มันก็ได้รับส่วยจากอ้าวไปไม่ใช่น้อย

มันยังเอาความลับทางธุรกิจที่อ้าวเคยบอกมัน ไปบอกให้กับคู่แข่ง ดินะที่

สายของอ้าวรายงานก่อน ถ้ามันทำสำเร็จ ธุรกิจของอ้าวคงได้รับ

ผลกระทบไม่ใช่น้อย

(คุณชาย : ตอนที่ 3)

จากตัวอย่าง เห็นว่า กลุ่มคนที่ทำค้าขายมักจากใช้วิธีร้ายกาจในการแย่งชิงหรือปกป้อง
ผลประโยชน์ของตนเอง สะท้อนให้เห็นถึงการใส่ร้ายคู่แข่งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้เกิดการทำร้ายทั้งร้าย
กายและจิตใจของคู่แข่ง แสดงให้เห็นถึงความร้ายกาจของคู่แข่งในกระบวนการทำค้าขายของคนไทยเชื้อสาย
จีน

ความเป็นมิตร

ในละครโทรทัศน์ไทย เรื่อง ขาติเสือพันธุ์มังกร พุดถึงเจ้าแกเสือจัดพิธีเปิดโรงสีใหม่ และเชิญทั้งญาติพี่น้อง กลุ่มคนที่ทำค้าขายในสายเดียวกัน และลูกค้าสำคัญมาเข้าร่วมพิธี หลินที่เป็นลูกสาวของเจ้าของร้านขายทองมาแสดงความยินดีกับเจ้าแกเสือแทนพ่อ ดังตัวอย่าง

ลีเตียงจู: เจ้ มาได้ยังไงเนี่ย

หลิน: พ่อให้อ้าวเอาของขวัญแสดงยินดีให้กับเจ้าแกเสือ

ลีเตียงจู: แล้วร้านขายทองกับโรงสีข้าวมันเกี่ยวข้องกันยังไงเธอ เจ้

หลิน: คนค้าขายก็อยากผูกสัมพันธ์กับทุกคนนั่นแหละ แล้วผู้ปกครองของ

ลื้อก็กำลังดัง พ่อก็เผื่อ ๆ ไว้ บางทีอาจจะได้พึ่งพากันสักวันก็ได้

(ขาติเสือพันธุ์มังกร : ตอนที่ 01)

จากตัวอย่างเห็นว่า กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนที่ทำค้าขายได้ให้ความสำคัญกับการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคนที่ประกอบอาชีพสายเดียวกัน เมื่อมีคนเปิดร้านใหม่และจัดพิธีเปิด ต้องไปแสดงความยินดีกับเจ้าของร้าน เพื่อผูกสัมพันธ์กัน เมื่อจะได้พึ่งพากันในวันที่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ลำบาก แสดงให้เห็นถึงการแสดงความเป็นมิตรและการคิดไกลในการทำค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีน

จากตัวอย่าง สรุปได้ว่า ผู้กระทำที่เป็นคู่แข่งนั้น มีลักษณะที่ทั้งมีความร้ายกาจและความเป็นมิตรต่อคู่แข่ง การมีความร้ายกาจเกิดจากการแย่งชิงผลประโยชน์ที่เกิดจากการทำค้าขาย ทำให้เกิดกรณีที่ใส่ร้ายทั้งร่างกายและจิตใจของคู่แข่ง เพื่อแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ตนเองของกลุ่มคนที่ทำค้าขาย อีกทั้ง ในเวลาที่ไม่มีการแย่งชิงผลประโยชน์ ผู้กระทำที่เป็นคู่แข่งนิยมแสดงความเป็นมิตรกับอีกฝ่ายเพื่อผูกสัมพันธ์กัน และพึ่งพากันในอนาคต

4. เครื่องมืออุปกรณ์ (Agency) ในการสื่อสารเพื่อการทำค้าขาย

เครื่องมืออุปกรณ์ (Agency) ในการสื่อสารเพื่อการทำค้าขาย หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำค้าขาย เพื่อให้การค้าขายเจริญรุ่งเรือง และสามารถสื่อถึงความเป็นเงินในสังคมไทย ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นเครื่องมืออุปกรณ์ภายนอกและเครื่องมืออุปกรณ์ภายใน

4.1 เครื่องมืออุปกรณ์ (Agency) ภายนอก

เครื่องมืออุปกรณ์ภายนอก หมายถึง อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งของที่สามารส่งเสริมธุรกิจค้าขายของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน มีบทบาทในการสร้างความเป็นเงินในสังคมไทย และสามารถนำการค้าขายของพ่อค้าแม่ค้าไปสู่จุดมุ่งหมาย ซึ่งจะรวมถึงป้ายชื่อร้านค้า และชุดการแต่งกายของผู้ขาย

1) ป้ายชื่อร้านค้า

ในละครโทรทัศน์ไทยเรื่อง กรงกรรม ได้พูดถึงคนจีนเฮียเซ่ง ชื่อจริง หลักเซ่ง อัครรุ่งเรืองกิจ ได้แต่งงานกับผู้หญิงไทยที่ชื่อย้อย หลังแต่งงานและคลอดลูกแล้ว ทั้งครอบครัวได้เปิดโรงสีกับร้านค้า โดยตั้งชื่อร้านว่า อัครรุ่งเรืองพานิช 马业盛 (ma ye sheng) ดังภาพที่ 3

รูปที่ 3 ป้ายชื่อร้านของแม่ย้อย

จากตัวอย่างภาพที่ 3 เห็นได้ว่า ร้านอัครรุ่งเรืองพานิช 马业盛 (ma ye sheng) เป็นร้านที่แม่ย้อยดูแลเป็นหลัก เป็นบ้านไม้เก่าสองชั้นใกล้กับตลาดร้อยปีชุมแสง บนป้ายชื่อร้านระบุตัวอักษรว่า อัครรุ่งเรืองพานิช 马业盛 (ma ye sheng) ซึ่งเป็นการตั้งชื่อด้วยแซ่หรือนามสกุลของเจ้าของร้าน คำว่า อัครรุ่งเรือง เป็นนามสกุลของเจ้าของร้านเฮียเซ่ง และเป็นนามสกุลที่มีความหมายเจริญรุ่งเรืองและก้าวหน้า คำว่า พานิช หมายถึงการค้าขาย สามารถบ่งบอกถึงประเภทและจุดมุ่งหมายของร้านคือการทำค้าขาย กลวิธีการตั้งชื่อร้านด้วยแซ่หรือนามสกุลสามารถสร้างชื่อเสียงให้กับตระกูลได้ และสามารถสื่อให้เห็นถึงความสำเร็จของตระกูลตนเอง เพื่อให้สินค้าที่จำหน่ายและชื่อตระกูลได้รับความน่าเชื่อถือจากลูกค้าและผู้คนในสังคม

2) ชุดการแต่งกายของผู้ชาย

ในละครโทรทัศน์ เรื่อง ไข่มุกมังกรไฟ ได้เล่าเรื่องราวของคนไทยเชื้อสายจีนที่ทำการค้าขาย ซึ่งเป็นชาฮกหลงของประเทศจีน ดังนั้น เจ้าของไร้ชาและลูกจ้างจะแต่งตัวแบบจีน เพื่อสร้างอัตลักษณ์ความเป็นจีนให้กับลูกค้า พระเอกเรย์และนางเอกลีจุฬาเพื่อนไปดื่มชาที่ร้านชาตนเอง และกำลังแนะนำประโยชน์ของชาให้ลูกค้า ดังภาพที่ 4

รูปที่ 4 การแต่งกายของเจ้าของร้านชาและเจ้าของไร้ชา

จากตัวอย่างภาพเห็นว่า การแต่งกายของเจ้าของร้านและพนักงานขายจะมีเอกลักษณ์ความเป็นจีน เพื่อเข้ากับสินค้าชาจีน จะใส่ถังจวงหรือเสื้อคอจีนแบบง่าย ๆ มีทั้งสีล้วนและสีส้น ซึ่งเป็นเสื้อที่ดัดแปลงมาจากเสื้อนอกของคนจีนในสมัยปลายราชวงศ์ชิง มีลักษณะเฉพาะของคนจีน การแต่งตัวของเจ้าของร้านสามารถเข้ากับสินค้าชาจีน เพื่อดึงดูดความสนใจของลูกค้าและสร้างอัตลักษณ์ความเป็นจีนให้กับลูกค้าทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

จากตัวอย่าง สรุปได้ว่า เครื่องมืออุปกรณ์ภายนอกที่เป็นป้ายชื่อร้านค้าและชุดการแต่งกายของผู้ขาย เป็นเครื่องมือที่เพื่อสื่อถึงความเป็นจีนและวัตถุประสงค์ในการทำค้าขาย อย่างเช่น การใช้นามสกุลผสมกับตัวอักษรที่มีความหมายมงคล คือเพื่อสื่อถึงประเพณีของการค้าขายและความคาดหวังของการทำค้าขาย

4.2 เครื่องมืออุปกรณ์ (Agency) ภายใน

เครื่องมืออุปกรณ์ภายในในการทำค้าขาย หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่กลุ่มคนที่ทำค้าขายมีต่อสิ่งต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือในการนำการค้าขายที่ตนเองทำไปสู่เป้าหมายปลายทาง จะเน้นศึกษาทัศนคติที่มีต่อลูกค้า

1. การแสดงความเคารพต่อลูกค้า

การเคารพลูกค้าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการทำค้าขาย ในละครโทรทัศน์เรื่อง ไข่มุกมังกรไฟ ได้พูดถึงนางเอกที่กำลังจัดงานเปิดตัวชาสูตรใหม่ เพื่อโปรโมทและแนะนำชาสูตรใหม่ของตนเองให้กับลูกค้าทั้งภายในประเทศและนอกประเทศ บรรยายภาศงานเปิดตัวคึกคักสนุกสนาน ลูกค้าแต่ละท่านได้รับการดูแลเป็นอย่างดี และพระเอกเผยได้พาลูกค้ารายใหญ่ไปรู้จักกับลิ้ง ดังตัวอย่าง

เรย์: ลีจู่ นี่คือนีเลียงเหลาป่าน ลูกค้าที่มาจากไต้หวันที่จะมารับชาของเรา

ลีจู่: สวัสดีค่ะ

นีเลียงเหลาป่าน: ชาสูตรใหม่เป็นยังไงครับ

ลีจู่: เดี่ยวลีจู่จะให้ค่ะ รับรองว่าอร่อย นีเลียงเหลาป่านบอกความต้องการ

ได้นะคะ

(ไข่มุกมังกรไฟ: ตอนที่ 5)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ลูกค้าของคนไทยเชื้อสายจีนมีทั้งลูกค้าภายในประเทศและต่างประเทศ ไม่ว่าเป็นลูกค้ารายใหญ่หรือว่ารายเล็ก พ่อค้าแม่ค้าคนไทยเชื้อสายจีนจะให้ความเคารพและดูแลอย่างใส่ใจ เช่นจะเรียกลูกค้าว่า เหลาป่าน ซึ่งหมายถึง เจ้านาย คำนี้ในสำเนียงจีนกลางสามารถใช้งานได้ในบริบทเดียวกับถ้าแก่หรือเจ้านายในภาษาไทย ซึ่งเป็นการให้ความเกียรติและการแสดงความเคารพต่อลูกค้า อีกทั้ง พ่อค้าแม่ค้าคนไทยเชื้อสายจีนยังได้ใส่ใจความต้องการและความชอบของลูกค้าด้วย เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้กับลูกค้า

2. การแสดงความเป็นมิตรต่อลูกค้า

บริการชนะใจลูกค้า จำเป็นต้องสร้างความเป็นกันเอง เพื่อให้ลูกค้าเกิดความอุ่นใจและความดีใจ แสดงความเป็นมิตรโดยแสดงออกทางสีหน้า รอยยิ้ม แววตา กิริยาท่าทางหรือคำพูดน้ำเสียงที่สุภาพ เป็นต้น ในละครโทรทัศน์เรื่อง ไข่มุกมังกรไฟ ได้พูดถึงนางเอกลู่จู่ที่เพิ่งจบการศึกษาจากเมืองนอก และอยากจะช่วยงานธุรกิจที่บ้าน บังเอิญเจอพระเอกพีเรียที่จะไปพบลูกค้า ลู่จู่จึงขอไปกับพีเรีย ดังตัวอย่าง

ลู่จู่ : ไปพบลูกค้าหรือคะ

เรีย: ใช่ครับ ลูกค้ารายเล็ก ๆ ครับ

ลู่จู่: น้องอยากไปด้วยค่ะ อยากรู้จักลูกค้าของเราทุกคนและอยากแสดง

ความเป็นมิตรให้กับลูกค้าหน่อย เริ่มให้น้องโชว์ฝีมือกับลูกค้ารายเล็ก ๆ

ก็ได้ค่ะ

(ไข่มุกมังกรไฟ: ตอนที่ 2)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า นักธุรกิจคนไทยเชื้อสายจีนได้ให้ความสำคัญกับการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างลูกค้ากับตนเอง โดยไปเยี่ยมลูกค้าด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นลูกค้ารายใหญ่หรือว่ารายเล็ก นักธุรกิจคนไทยเชื้อสายจีนต่างก็มีทัศนคติที่เป็นกันเอง มีรอยยิ้มแจ่มใส กิริยาท่าทางและคำพูดน้ำเสียงที่สุภาพ ประนมมือไหว้ลูกค้าอย่างจริงใจ สะท้อนให้เห็นถึงการยึดหลักการลูกค้าคือพระเจ้าของคนไทยเชื้อสายจีนที่ทำธุรกิจหรือประกอบชีพค้าขาย

จากตัวอย่างดังกล่าวสรุปได้ว่า ทัศนคติที่มีต่อลูกค้าในการทำค้าขายเป็นเครื่องมือสำคัญในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างลูกค้ากับพ่อค้าแม่ค้า อย่างทัศนคติในด้านการให้ความเคารพกับลูกค้า นิยมใช้คำที่แสดงถึงความเป็นเกียรติและความเคารพกับลูกค้า นอกจากนี้ ยังมีทัศนคติที่แสดงความเป็นมิตรต่อลูกค้า มักใช้รอยยิ้ม คำพูดที่สุภาพ และการให้ความสำคัญกับความคิดเห็นและความต้องการของลูกค้าด้วย เพื่อให้สินค้าของตนเองได้รับความนิยมจากลูกค้าอย่างถาวร และเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

5. วัตถุประสงค์ (Purpose) ในการสื่อสารเพื่อการทำค้าขาย

5.1 การสร้างแรงจูงใจ

ในละครโทรทัศน์ เรื่อง ขาดิเสื่อพันธัมมกร พูดถึงพระเอกเจ้าแกล่เสื่อเพิ่งเปิดโรงสีข้าวใหม่ และได้จัดงานเลี้ยงเพื่อขอบคุณแขกที่มาแสดงความยินดีกับเจ้าแกล่เสื่อ บรรยาการงานเลี้ยงคึกคัก เจ้าแกล่เสื่อกำลังบอกแขกที่มาว่า เขาได้จ้างจ้าวมาเล่น แล้วมีเลี้ยงโต๊ะจีนชุดใหญ่ในคืนนี้ต่อ จะเชิญทุกคนไปเข้าร่วมด้วยกัน ดังตัวอย่าง

เจ้าแกเลื่อ: คีนนี้อ้าวจ้งจ้วมาเล่น แล้วยังมีเลียงโต๊ะจิ้นชุดใหญ่อีก ถ้าอา
เจ็กกับฮ่วยเซียงสะตวกก็มาสนุกด้วยกันนะครับ
โอ้วฮ่วยเซียง: โอ้ย เจ้าแกเลื่อนี้เลียงกลางวันแล้วยังมีเลียงกลางคืนอีก
หรือ
เจ้าแกเลื่อ: โรงสือัวเพิ่งเปิด คนยังไม่ค่อยรู้จัก อ้าวอยากให้คนรู้จักโรงสือัว
เร็ว ๆ ก็เลยต้องฉลองให้ใหญ่โตครับ

(ชาติเสือพันธุ์มังกร: ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนนิยมจัดพิธีเปิดกิจการ เพื่อให้ร้านหรือกิจการมีความ
เจริญรุ่งเรือง ไม่มีอุปสรรคขัดขวาง เจ้านายและคนงานช่วยกันส่งเสริมกิจการให้ประสบความสำเร็จ
เจริญรุ่งเรือง เติบโตอย่างรวดเร็ว และมั่นคง นอกจากนี้ สาเหตุสำคัญที่เจ้าของกิจการจัดพิธีเปิดกิจการคือเพื่อ
โฆษณาร้านค้า แสดงความแข็งแกร่งและจุดที่น่าสนใจของสินค้าให้ผู้คนที่อยู่ในสังคมทราบ และเกิดพฤติกรรมที่
อยากซื้อสินค้า

5.2 การสร้างรายได้

ในละครโทรทัศน์ เรื่อง ชาติเสือพันธุ์มังกร พูดถึงพี่ชายของพระเอกเจ้าแกเลื่อสั่งให้เจ้าแกเลื่อไป
ซื้อข้าวสารมาเก็บไว้ในโกดัง เพื่อนำไปขายในราคาสูงตอนที่เกิดสถานการณ์วิกฤตเศรษฐกิจโลก แต่เจ้าแกเลื่อ
ไม่ได้ขายตามราคาพี่ชายกำหนดไว้ ทำให้กำไรน้อยกว่าที่พี่ชายคิดไว้ เลยเป็นห่วงจะโดนพี่ชายลงโทษ ดัง
ตัวอย่าง

ลูกจ้ง: เป็นไรบ้างเจ้าแก ชาติทุนใหม่
เจ้าแกเลื่อ: ไม่ กำไรด้วยซ้ำ แต่มันได้น้อยกว่าที่พี่อ้ายคิดไว้หลายหมื่น
อยู่
ลูกจ้ง: ขนาดนั้นเลยหรือครับ เจ้าแกไม่น่าออกหน้าเลย ให้อ้าวเป็นคน
ขโมยไปขายก็ดีแล้ว พี่บุญคุณเจ้าแกจะได้มาโทษอ้าว
เจ้าแกเลื่อ: อ้าวเป็นหัวหน้าพวกสือ ถ้าให้ลูกน้องออกรับแทน ก็อย่านับ
ถือกันเลย ว่าแต่เราจะบอกพี่อ้ายเรื่องกำไรอย่างไรดี

(ชาติเสือพันธุ์มังกร: ตอนที่ 11)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า เรื่องกำไรชาติทุนเป็นเรื่องสำคัญสำหรับคนค้าขาย ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์
ไหน เรื่องการสร้างรายได้เป็นสิ่งแรกที่ต้องคำนึง คนไทยเชื้อสายจีนที่ทำการค้าขายเป็นกลุ่มคนที่ช่างสังเกต
สถานการณ์เศรษฐกิจ และจะคว้าโอกาสส่งซื้อสินค้าเก็บไว้โกดังในราคาถูก แล้วนำไปขายในราคาสูง เพื่อสร้าง
กำไรให้กับภักของตนเอง

จากตัวอย่างสรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนได้ให้ความสำคัญกับพิธีเปิดกิจการและการโฆษณาร้านค้า เพื่อสร้างแรงจูงใจในการซื้อสินค้าให้กับบุคคลในสังคม ดึงดูดความสนใจของกลุ่มลูกค้า เรื่องกำไรขาดทุนเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญสุดในการทำค้าขาย สะท้อนให้เห็นถึงกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนที่ทำการค้าขายเป็นกลุ่มคนที่ขยันในการหากำไร

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า คนไทยเชื้อสายจีนนิยมทำการค้าขายในรูปแบบกงสีและรูปแบบสมาคมการค้าจำหน่ายสินค้าเกษตรเป็นหลัก และได้สร้างฉากที่เป็นร้านค้ากับโรงงาน เพื่อสนับสนุนพฤติกรรมของตัวละคร และให้ผู้ชมสัมผัสชีวิตของคนทำค้าขายอย่างสมจริง โดยผ่านพฤติกรรมของตัวละครที่เป็นฝ่ายขายและคู่แข่งให้ผู้ชมเห็นถึงแนวคิดในการทำค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีน อีกทั้ง ยังได้ใช้อุปกรณ์ทั้งภายนอกและภายในเพื่อสร้างความเป็นจีนในสังคมไทยและทำให้การค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนประสบความสำเร็จ ในการวิจัยครั้งนี้ การแสดงในการสื่อสารเพื่อทำการค้าขายเป็นลักษณะเด่น เห็นได้จากการพัฒนาในรูปแบบกงสีกับรูปแบบสมาคมการค้าของคนไทยเชื้อสายจีน สามารถสื่อให้เห็นถึงความคิดที่ถือครอบครัวเป็นศูนย์กลางในการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีน และสื่อให้เห็นกระบวนการพัฒนาของการค้าขายโดยผ่านวิธีการสร้างระบบการทำงานให้สมบูรณ์แบบขั้น เพื่อให้ผู้ชมเห็นถึงสถานการณ์ที่เป็นจริงของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนที่ทำการค้าขาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ภัทรภร สุวรรณจินดา (2560 : 11) กล่าวว่า การค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนมีลักษณะที่ทั้งครอบครัวต้องช่วยกันทำมาหากิน มีการเปลี่ยนแปลงตามแต่ละยุคสมัย และมีการพัฒนารูปแบบการค้าขายให้สมบูรณ์แบบขั้นเรื่อย ๆ อีกทั้ง ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ SHENHPU XIONG (2556 : 7) ได้ศึกษาเรื่อง คติความเชื่อที่เกี่ยวกับการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดบ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลพบว่า คนจีนที่อพยพมาสู่ประเทศไทยส่วนใหญ่จะมีอาชีพเป็นพ่อค้าแม่ค้า หลังจากที่ได้สะสมเงินทุนจากการเป็นแรงงานในระยะแรก ๆ และได้ลงทุนค้าขายจนสร้างฐานะมั่นคงได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นกระบวนการพัฒนาของรูปแบบกงสีกับรูปแบบสมาคมการค้า จึงมีความสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของการค้าขาย สามารถสร้างรายได้และแรงจูงใจในการทำค้าขายด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ ในละครโทรทัศน์ไทยที่มีเนื้อเรื่องโดดเด่นเกี่ยวกับการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีน ยังมีหลากหลาย ๆ ฉากที่สามารถสื่อให้เห็นถึงแรงจูงใจในการทำค้าของคนไทยเชื้อสายจีนได้ ซึ่งควรศึกษาฉากที่เป็นยุคสมัยด้วย เพื่อมองเห็นการเปลี่ยนแปลงของแรงจูงใจในการทำค้าอย่างชัดเจน
2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ด้วยสาเหตุที่คนไทยเชื้อสายจีนมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งควรมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ย่านธุรกิจที่คนไทยเชื้อสายจีนเคยอยู่ เพื่อให้ผู้คนที่ย้ายอยู่ในสังคมเห็นถึงรูปแบบและแนวคิดการทำค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีน และนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้
3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ควรนำแนวคิดการโฆษณาร้านค้าที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ไทยที่มีเนื้อเรื่องโดดเด่นเกี่ยวกับการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การจัดพิธีเปิดกิจการ การใช้ป้ายชื่อร้านที่มีอัตลักษณ์ความเป็นจีน และการแต่งตัวแบบจีนในต่างแดน เป็นต้น เพื่อสร้างแรงจูงใจในการซื้อสินค้าให้กับลูกค้า

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. สามารถศึกษาความเชื่อและค่านิยมในการทำค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์ไทย เพื่อเห็นถึงสาเหตุที่ประสบความสำเร็จในการทำค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนในอีกแง่หนึ่ง
2. สามารถศึกษาภาษาเกี่ยวกับการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นจีนของคนไทยเชื้อสายจีนที่ทำการค้าขายในละครโทรทัศน์ไทย เพื่อมองเห็นแรงจูงใจเชิงเครื่องมือในการทำค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีน

เอกสารอ้างอิง

- เจษฎาพัญ ทองศรีนุ. (2563). สืบทอดรชนนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทยต่อจีน ในมุมมองเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ. *วารสารสหวิทยาการ*. 14 (1), 40-57.
- พรพัทธรา ไชยเศรษฐ. (2546). *วาทะของนักคิดไทยจากปราชญ์ถาโถมล คิมทอง*. ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรกร สุวรรณจินดา. (2560). *การปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน: กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีน ย่านเยาวราช*. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ภัสสร สังข์ศรี. (2559). *การสร้างสรรคภาพยนตร์สารคดีสั้นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ที่มีภาวะดาวน์ซินโดรม*. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- วัชรวิญญู ยะวิเชียร. (2561). มองวิถีชีวิตจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยผ่านวรรณกรรมจีนของเหยาจงเหว่ย. วันที่ 20-21 สิงหาคม 2561 ณ หอประชุมเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, หน้า 389-395.
- สายทิพย์ นุกูลกิจ. (2543). *วรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: เอส.อาร์.พรินติ้งแมสโปรดักส์.
- SHENGPU XIONG. (2555). *คติความเชื่อที่เกี่ยวกับการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดบ้านใหม่จังหวัดฉะเชิงเทรา*. ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- Kenneth Burke. (2488). *A Grammar of Motives*. University of California Press.
- เจิ่น จินหรง. (2564). โอกาสร่วมทางยุทธศาสตร์ไทย-จีน เชื่อมโลกเชื่อมไทย 5 ด้าน. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2565. แหล่งที่มา: <https://thaipublica.org/2017/11/connecting-asia-one-belt-one-road-bbl-semina/>